

Inhalt

Radencommunisme, eerste jaargang, nr. 8, maart-april 1939	2
Japan arm aan grondstoffen.....	2
Grondstoffen en kapitalistische productie in Japan.....	2
IJzererts	3
Kolen	4
Samenvatting.....	5
Ruwijzer en staal.....	5
Petroleum.....	6
Opwekking van elektrische energie.....	6
Andere grondstoffen	7
Grondstoffen voor de chemische industrie.....	7
Grondstoffen voor de textielindustrie	8
Literatuur:.....	10
Is Nazi-Duitsland kapitalistisch?	11
De kapitalist als rentetrekker	11
Planmatige productie	11
Grondbezit.....	12
Het financiële kapitaal	12
De loonarbeider	12
Kapitalisten en bureaucratie	12
De nieuwe fase.....	13
Opmerkingen van de G.I.C.	13
Groeiend fascisme in Frankrijk.....	14
Wetsdecreten.....	14
De werktijd	14
De werklozen	14
Moderne slaven.....	15
Onbepaalde diensttijd.....	15
Economische “ordening“	15
“Nationaal belang“	15
Verdeling van de winsten.....	16
Strijd om de ordening	16
Machtspolitiek.....	16

Radencommunisme, eerste jaargang, nr. 8, maart-april 1939

Japan arm aan grondstoffen

Grondstoffen en kapitalistische productie in Japan

De betekenis van grondstoffen voor de voorziening der menselijke behoeften, is voor de verschillende trappen van maatschappelijke ontwikkeling niet dezelfde.

Oorspronkelijk geeft de natuurlijke rijkdom aan levensmiddelen, de vruchtbaarheid van de bodem en visrijke wateren de doorslag.

In het kapitalisme heeft het zwaartepunt van het maatschappelijk stofwisselingsproces zich verlegd naar de natuurlijke rijkdom aan arbeids- en hulpmiddelen, zoals bevaarbare rivieren, te gebruiken bergovergangen, watervallen, metalen, petroleum, hout, kolen, enzovoort.

Voor landen als Japan, die over zeer weinig grondstoffen beschikken, betekent dit, dat door de uitbreidende industrie de grondstoffen nood en daarmee, zoals de onderstaande tabel aangeeft, de invoer van grondstoffen zal toenemen.

Import van ertsen, metalen, kool, petroleum en andere minerale producten (1)

1913	100.359.000 yen
1929	408.167.000 yen
1934	511.183.000 yen
1935	627.010.000 yen

De grondstoffen vormen de basis van de industrie. Uit het volgende staatje blijkt, hoe afhankelijk Japan is van andere kapitalistische landen, voor de voorziening van zijn minerale grondstoffen.

	Gemiddeld verbruik	Productie in Keizerrijk	Import (2)
Ijzererts	2.272.000 ton	945.000 ton	2.132.000 ton
Ruwe petroleum	1.272.000 ton	232.000 ton	2.816.200 ton
Koper	113.000 ton	70.000 ton	47.000 ton
Lood	100.000 ton	7.625 ton	94.600 ton
Aluminium	12.000 ton	6.100 ton	5.342 ton
Zink	60.000 ton	33.000 ton	27.000 ton
Tin	4.165 ton	1.700 ton	4.062 ton

Deze cijfers hebben slechts betrekking op minerale producten. Veel ongunstiger wordt dan ook het geheel, als hierbij katoen en wol betrokken wordt, die beide zo goed als voor 100% moeten worden ingevoerd.

Niet alleen is de basis van de Japanse industrie op deze wijze in handen van andere, niet-Japanse kapitalisten, die hun *eigen* belangen hebben (en bijvoorbeeld in oorlogstijd de toevoer van grondstoffen zouden kunnen stopzetten), maar tegelijkertijd heeft de toenemende grondstoffeninvoer ten gevolge, dat steeds grotere bedragen monopoliewinsten, aan de Japanse winstmakerij wordt onttrokken.

Aan het einde van dit artikel zullen we zien, dat de Japanse ex- en import praktisch gelijkloopt en de uitvoer vrijwel bestaat uit verwerkte, dus tot eindgoederen gefabriceerde grondstoffen, die (uitgezonderd de natuurzijde) verreweg het grootste deel van de invoer vormen.

In deze verwerkte grondstoffen (in de eindproducten), zit de onbetaalde arbeid, de meerwaarde vervat, die dan pas in goud of andere goederen is omgezet (gerealiseerd), indien deze eindgoederen zijn verkocht. De afzetmarkten zijn dus de levensaders voor Japan; daaruit stromen haar de gerealiseerde winsten toe, waaruit zij de bedrijven kan uitbreiden, rationaliseren, de prijzen kan VERLAGEN om nog sterker en nog méér concurrerend op de wereldmarkt te komen.

Uitbreiden – exporteren – uitbreiden! Dat is de gebiedende eis, waaraan het Japanse kapitaal uit overwegingen van rentabiliteit heeft te voldoen. Indien echter één schakel van deze keten wordt verbroken, houdt het proces van uitbreiden – exporteren – uitbreiden op. Wordt de grondstoffentoevoer verminderd, de afzetmarkten gesloten of beperkt, wat vooral na de algemene crisis van 1929 geschiedde, dan stagneert de normale kringloop van de winstproductie. Dan is er voor het Japanse kapitaal geen andere uitweg, dan zich gewelddadig van grondstoffen en afzetmarkten te voorzien. Dan ontstaan Mantsjoerije “incidenten”, Chinese “conflicten” en verklaart de burgeren “arbeiders”-pers het Japanse imperialisme uit de Samurai-geest van de officieren en wijst ze de oorzaak in de “militair-fascistische klieken” aan.

Deze ontwikkeling van het Japanse imperialisme, dat hier in algemene trekken is geschetst, zullen we thans in bijzonderheden nagaan.

IJzererts

De Japanse ijzerertsproductie staat buitengewoon laag. Alleen met de productie van Korea komt ze iets uit boven de Italiaanse productie.

Wereldproductie van ijzererts (in tonnen 1929): (3)

Engeland	13.215.000
New Foundland	1.494.000
Brits-Indië	2.429.000
Australië	853.000
Totaal Britse Rijk	18.000.000

Japan en Korea	823.000
Mantsjoerije	1.070.000
Totaal	1.893.000

Luxemburg	7.452.000
U.S.A.	73.028.000
Frankrijk	49.938.000
Duitsland	6.373.000
Italië	722.000

Vergeleken met Engeland, Amerika, Frankrijk en Luxemburg, staat de Japanse ijzererts-productie dus zeer laag.

Vooraf in de Engelse boeken die over Japan handelen, worden deze cijfers met nationale trots vermeld; Freda Utley in haar boek “Japans Feet Of Clay” slaat de betekenis van deze cijfers echter veel te hoog aan. Immers, terwijl de opbrengst van ijzererts voor het gehele Britse rijk rond 18 miljoen ton bedraagt, verbruikt Engeland alleen reeds 17,3 miljoen ton, waarbij dan voor Brits-Indië, New Foundland en Australië slechts 1,6 miljoen ton zou overblijven. Indien we echter de productiecijfers van Engeland met haar consumptie aan ijzererts vergelijken, dan komt de Engelse industrie nog 4,2 miljoen ton ijzererts tekort.

Japan staat er echter in procenten uitgedrukt, veel slechter voor; ongeveer 66% van haar totaal verbruik moet worden ingevoerd. Hiervan werden in 1934 ingevoerd uit China 36% en uit de Straits Settlements 38%.

De Chinese ijzererts is niet alleen beter dan de Japanse maar alleen reeds uit drie mijnen in China (de Taiya, Kinreiten en Dakanzan) kan ongeveer 360 miljoen ton ijzererts gehaald worden, terwijl de totale ijzererts-voorraad in Japan en Korea op ongeveer 90 miljoen ton wordt geschat.

In Mantsjoerije is wel voldoende ijzererts aanwezig, echter is het ijzergehalte te laag. Het gemiddelde gehalte wordt geschat op 35%. Slechts zes van de aanwezig geschatte 740 miljoen ton ijzererts bevat een gehalte van 60-70%.

In Japan en Korea is dus te weinig ijzer, in Mantsjoerije wel voldoende, maar van een te laag gehalte.

In China echter is de toestand voor de Japanse industrie voorziening van ijzererts beter. Geen wonder dus, dat S. Uyehara in zijn boek “Industrie en Trade in Japan” schrijft:

“Indien Japan erop kon vertrouwen, gemakkelijk een Chinese voorraad te krijgen; zou de toekomst van haar industrie tot zekere hoogte verzekerd zijn, ofschoon er altijd enig nadeel zal zijn, op de invoer van vreemde grondstoffen te vertrouwen. Het erts in China gedolven, is ook goedkoper en beter dan Amerikaans erts.” (4).

Nog voor korten tijd, dus voor de inval van Japan in China, had de Chinese regering het uitsluitende recht ijzererts op te kopen. Vreemdelingen moesten speciale vergunningen hebben. Vandaar dat de toestand voor korten tijd nog zo was “dat niet verwacht kon worden dat de Japanse ijzerwerken altijd in staat zouden kunnen zijn een constante en voldoende voorraad van erts uit China te verkrijgen.” (5).

Samengevat merken we dus, dat Japan zelf geen ijzererts bezit; dat het in China in voldoende mate voorkomt en zelfs goedkoper is dan het Amerikaanse.

Hierbij gevoegd de stijgende behoeften van de zware industrie en de bewapening, dat verder de Chinese regering tot voor korte tijd zelf de beschikking hield over het ijzererts dan is hieruit te begrijpen, dat het gebrek aan ijzererts één van de vele elementen is, waaruit het Japanse imperialisme bestaat.

Kolen

De geweldige ontwikkeling der Japanse industrie blijkt o.a. uit het gestegen kolenverbruik.

Verbruik van kool:

1893	1.700.000 ton
1930	26.600.000 ton
1934	35.200.000 ton

Indien we deze verbruikscijfers vergelijken met de kolen-productie in Japan zelf, dan zien we dat met de voortschrijdende industrialisatie, ook tegelijkertijd de laatste toenam.

Productie van kool in Japan:

1875	567.000 ton (gemiddeld per jaar)
1885-1894	2.562.000 ton (gemiddeld per jaar)
1915-1924	26.230.000 ton (gemiddeld per jaar)
1934	33.061.000 ton (gemiddeld per jaar)

Doordat productie en verbruik, zoals we zien, vrijwel gelijke tred hielden, was er tot op heden dan ook geen grote kolen-invoer.

In- en Uitvoer van kolen

	Invoer	Uitvoer
1893	7.000 ton	1.094.000 ton
1930	2.650.000 ton	2.097.000 ton
1934	3.996.000 ton	1.070.000 ton

“In weerwil van de stijgende kolenproductie, wordt Japan meer en meer afhankelijk van de import van vreemde kool, waarvan de oorzaak ligt in de snelle stijging van haar kolenverbruik. Een van de belangrijkste en nationale problemen is de onvoldoende aanwezigheid van brandstof, hetwelk Japan meer en meer voelt, al naarmate haar industrie ontwikkelt.” (S. Ueyhara, blz. 139) (6).

De moeilijkheid voor de Japanse industrie zit hierin, dat niet alle kool die in Japan gedolven wordt, tot cokes kan worden verwerkt. Dit wordt slechts in kleine hoeveelheden gevonden en “om te voorzien in de brandstof voor de metaalwerken, moet kool worden ingevoerd, vooral van de Fushun-mijnen in China en de Kailan-mijnen in Mantsjoerije, om het te mengen met de inheemse kool. De transportkosten van geïmporteerde kool zijn naar schatting tweemaal de brandstoffenkosten per ton ruwijzer van andere ijzer-producerende.” (American Council, 13 april 1932.) (7).

Het zijn echter niet alleen de vrachtkosten die de Japanse kool zo duur maken. Hier spelen ook de inheemse productiekosten een rol. De kosten van de cokes was in Japan 7,50 dollar per ton, terwijl dit voor Amerika varieerde van 3,25 tot 3,50 dollar (8).

Freda Utley, die de productieprijzen voor de Engelse, Amerikaanse en Japanse kool berekent, komt ook tot de conclusie, dat de Japanse koolkosten hoger liggen dan de Amerikaanse en Engelse.

En S. Ueyhara schrijft: "Indien de prijs van de Amerikaanse kool die in de ijzerindustrie wordt gebruikt, vergeleken wordt met de prijs van de Japanse kool, vinden we, dat de laatste ongeveer 30% duurder is dan de eerste. Daarbij komt, dat de Japanse ijzerwerken ongeveer twee ton kool gebruiken om één ton ruwijzer te produceren en ongeveer dezelfde hoeveelheid voor staal, terwijl in Amerika 1½ ton voldoende is in ieder geval." (blz. 133).

Het feit, dat de Japanse productiekosten hoger liggen dan de twee genoemde, is hieraan te wijten, dat de kolen over het algemeen ver weg liggen van de industriecentra. De kosten van vervoer, laden en overladen maken de prijs dan hoger. Verder ligt in Japan de kool in dunne lagen in de grond. Daardoor heeft een modern productieapparaat, dat de kolen rationeler uit de grond zou delven, geen zin. Vandaar dat de Japanse mijnwerker minder produceert dan de Amerikaanse en Engelse arbeider. De eerste produceert slechts 0,64 ton per dag, de tweede 3,40 ton en de Engelse slechts 0,80 ton. Een derde factor die Uyahara vermeldt is het feit, dat na de oorlog de lonen verhoogd moesten worden, vandaar "de reden waarom Japanse kool gelegenheid had voor de oorlog met vreemde kool te concurreren ... dit voordeel, dat tegen andere nadelen opwoog." (blz. 143).

Samenvatting

De toenemende industrialisatie in Japan, die een stijgend verbruik van kolen ten gevolge heeft, maakt haar, doordat zij zelf niet over de geschikte voorraden beschikt, in stijgende mate afhankelijk van vreemde geïmporteerde kool. De productie van inheemse kool is niet concurrerend met de buitenlandse, zodat de brandstof voor haar industrie, die vooral belangrijk is voor de ruwijzer productie, veel te duur komt. Geïmporteerde kool echter is weer door de hoge vrachtprijzen te duur.

Al deze redenen maken, dat de Japanse bezitters naar een kolenbasis uitzien waarover zij de controle kunnen uitoefenen. Deze kolenbases vinden zij in Mantsjoerije en China.

S. Uyhara is dan ook overlopend van eerlijkheid, wanneer hij schrijft: "Het mag in herinnering geroepen worden, dat één van de indirecte redenen, van het Mantsjoerijse conflict het feit was, dat Japan veilige en voldoende bronnen wenste in China." (blz. 143).

Hoe duur de Japanse kolenproductie is, blijkt onder andere hieruit, dat in 1928 de gemiddelde prijs per ton in de grote centra van Japan 21,27 Yen (Yen toen ± f1,15), terwijl de importprijs van kolen uit de V.S. \$3,59 was voor Canada en \$4,23 voor overige landen. (\$ toen ± f2,50) (21).

Ruwijzer en staal

Het ruwijzer en het staal, dat vervaardigd wordt uit ijzererts en kool, moet zoals we uit de productiekosten van de twee grondstoffen hebben gezien, veel te duur zijn voor een concurrentie op de wereldmarkt. Hiervan is dan ook geen sprake. De productie van ijzererts moet in Japan zelfs door het heffen van invoerrechten beschermd worden (1,66 Yen per ton ruwijzer). Maar ondanks dat, zijn de prijzen van het buitenlandse ruwijzer en staal nog goedkoper dan in Japan zelf.

Doordat de grondstoffen voor de ruwijzer- en staalproductie in belangrijke mate worden ingevoerd, is het mogelijk, dat Japan in een groot deel van het nodige ruwijzer en staal kan voorzien.

Voor de Wereldoorlog kon het respectievelijk voor ruwijzer en staal voor 48% en 34% in eigen behoefte voorzien. In 1934 is dit veranderd. Dan zijn de productiecijfers voor Japan zelf 69% en 105% en voor het gehele Japanse rijk 76% en 101% (9).

Weliswaar kan het dus voor het ruwijzer in een belangrijk deel zichzelf voorzien, maar daar staat weer tegenover, dat de prijzen van het Japanse ruwijzer, om bovengenoemde redenen veel te hoog zijn.

H. Foster-Bain schrijft in het boek "Ores and Industry in the Far East", dat in China wel voldoende kool in de bodem is voor een metaalindustrie van geweldige afmetingen, maar dat het metaal, daarvoor nodig, ontbreekt. Dit is echter te vinden in Malakka, Nederlands-Indië, de Filipijnen en Brits-Indië.

Het gehele gebied van Noord-China tot en met de zuidelijke kanten van Nederlands Oost-Indië hebben dus de grondstoffen voor een wereld-metaalindustrie.

Indien de rapporteur Tanaka in zijn rapport aan de Keizer, deze een wereldrijk voortvoert (zo'n wereldmetaalindustrie is inderdaad een "grote roeping"), zal hij zeker onder andere hieraan hebben gedacht, dat indien dat alles onder Japanse heerschappij zou staan, vele productie- en circulatiekosten per ton ruwijzer zouden worden verminderd. En deze zijn voor Japan, zoals onderstaande tabel aangeeft, veel hoger dan voor Amerika en Engeland.

Kosten van grondstoffen per ton ruwijzer:

	IJzererts	Cokes	Totaal (met inbegrip van andere materialen)
Amerika	\$9,90	\$4,00	\$14,50
Engeland (geïmporteerd)	\$9,30	\$5,75	\$15,60
Engeland (eigen productie)	\$3,50	\$8,00	\$11,70
Japan	\$8,50	\$8,50	\$18,00

Deze kosten maken de Japanse productie te duur. Vandaar dat de bourgeoisie naar een andere ruwijzer basis omzag. Zij vond deze in Mantsjoerije. Daar zijn de totale kosten per ton ruwijzer, ondanks het lage ijzerertsgehalte, slechts \$11,00! De veroveringstochten in Mantsjoerije vinden onder andere daarin hun verklaring (10).

Zoals uit bovenstaande gegevens reeds blijkt, is Japan geheel zelfvoorzienend wat de staalindustrie betreft. Daar echter ook daarvoor de grondstoffen ijzererts en kool te duur zijn, is de wereldprijs van staal veel lager dan de Japanse staatsprijs.

Afgezien van het ijzererts en de kool, is voor de staalproductie ook schroot nodig. Maar ook daaraan heeft Japan een tekort. Vandaar dat de belangrijkste ijzer- en staalfabrieken die in 1934 ongeveer 2.538.000 ton schroot nodig hadden, hiervan 56% moesten invoeren, waarvan ongeveer 70% door Amerika werden geleverd.

Japan kan dus weliswaar in eigen behoefte voorzien voor zover het afgewerkte stalen producten betreft, maar de prijzen zijn door de invoer- en transportkosten weer te hoog. Inderdaad is het zo, dat de staalindustrie een "broeikas-product" is. "Zij heeft een structuur, welke op een zwakke economische basis rustend, overeind wordt gehouden slechts door hoge tarieven en algemene subsidies ... Bijgevolg moet de Japanse ijzer- en staalindustrie als een politieke schepping worden beschouwd (namelijk voor leger en vloot. - G.I.C.); want beoordeeld naar de criteria van de marktpositie, als een winstmakende onderneming, zou het veroordeeld worden als een nutteloze verkrachting van economische wetten." (11).

Petroleum

Ook wat petroleum betreft is Japan zeer sterk afhankelijk van andere landen. Het produceert zelf nog geen 10% van het jaarlijks verbruik.

Hoe buitengewoon onbelangrijk de Japanse olieproductie is, blijkt hieruit, dat de jaarlijkse productie gelijk is aan de Amerikaanse dagproductie. Vooral de Standard-Oil en Royal Dutch, beheersen vrijwel volledig de Japanse markt.

"Zulk een situatie, gevoegd bij de dalende inheemse toevoer van ruwe olie, veroorzaakt een ernstige factor in het probleem van de voorziening in een evenredige toevoer van petroleum-producten." (12).

Voor de olieproducten is Japan dus uit den aard der zaak ook op het buitenland aangewezen. 13% van de olieproducten wordt vervaardigd uit de inheemse ruwe petroleum, 25% van geïmporteerde ruwe olie en 59% wordt ingevoerd. Hiervan levert Amerika 67%, Nederlands Indië 21,7% en (Aziatisch) Rusland 11,3%. (American Council, blz. 83).

Samengevat zien we dus, dat ongeveer 80% van de ruwe olie moet worden ingevoerd en ongeveer 84% van de olieproducten.

De dichtst bijzijnde petroleumbronnen zijn op Borneo bij Balikpapan. De berichten uit Nederlands Oost-Indië wijzen erop, dat tegenwoordig "verdacht" veel Japanners daar komen werken en dat vissers hun werkzaamheden hoofdzakelijk richten op het in kaart brengen van de vaartmogelijkheden in de straat van Makassar (de doorgang tussen Borneo en Celebes). Het Japans imperialisme bereidt zich voor.

Opwekking van elektrische energie

Het gemis aan brandstof wordt echter vergoed door de *mogelijkheid* van opwekking van energie op grote schaal. Japan is de derde wereldproducent van elektrische energie. Amerika produceerde 85.400 miljoen kilowatt-uur,

Duitsland 25.500 miljoen, en dan pas Japan met 19.500 miljoen kilowatt-uur; 170.000 Japanse arbeiders zijn in deze industrie werkzaam.

Mogelijk is een energie-voortbrenging van 14.500.000 P.K. waarvan tot op heden 37%, is ontwikkeld.

Dit alles is mogelijk door de geografische verhoudingen van het land. De bergachtige oppervlakte van het land is oorzaak van een groot verval van de riviertjes. Een gunstige factor hierbij is, dat door de vele watervallen die de riviertjes hebben, er praktisch weinig scheepvaart op kan worden bedreven, zodat dit een voordeliger benutting van de mogelijkheden in de hand werkt.

Weliswaar zijn het gehele jaar de rivieren vrij waterrijk, een ongunstige factor is, dat de regenval het grootst is in de zomermaanden. Niet alleen is daardoor de opwekking van energie schommelend, maar in de "droogste" seizoenen (in december) is de vraag naar elektrische energie het grootst en zijn vele rivieren bevroren (Present and Future).

Deze elektrische energie wordt verbruikt in de industrie, het transport en de huisgezinnen. Vooral op het gebied van de huisverlichting is Japan geweldig vooruitgegaan. Op ongeveer 14 miljoen gezinnen zijn 30 miljoen lampen aangebracht. Van alle lampen zijn ongeveer 23% in de steden. Elke Japanse boer heeft vrijwel elektrisch licht (vermeldt Orchard), alleen hij heeft geen geld om het te laten branden.

Andere grondstoffen

We hebben thans de belangrijkste grondstoffen voor de industrie behandeld. Er resten ons thans nog enkele, die voor de productie van veel betekenis zijn.

Koper	De cijfers over de invoer lopen zeer sterk uiteen. De officiële berichten melden, dat ongeveer 20% van alle behoeften moet worden ingevoerd. H. Chassagne vermeldt (zonder enige bronopgave), dat op een verbruik van 134.200 ton in 1935, 69.600 ton, of bijna 50% moet worden ingevoerd.
Zink	Ongeveer 45% moet worden ingevoerd
Lood	Bijna 90% moet worden ingevoerd
Nikkel	Het gehele verbruik moet vrijwel worden geïmporteerd

Antimonium, Wolfram, Magnesium, Bauxiet: Ook hiervoor vrijwel geheel op de invoer aangewezen (China bezit praktisch het wereld-monopolie van wolfram voor 63% en van antimonium voor 80%).

Rubber	Wordt in Japan niet geplant. Ondanks dat, kan de Japanse industrie in haar behoeften voorzien, door de geweldig uitgestrekte concessies, die zij heeft in Nederlands Indië en Malakka. 70% wordt ingevoerd uit Malakka, 25% uit Nederlands Oost-Indië en ongeveer 2,5% uit Brits-Indië (American Council).
Hout	Ongeveer 50% moet worden ingevoerd.

Grondstoffen voor de chemische industrie

Twee van de belangrijkste grondstoffen voor de chemische industrie zijn het zwavel en het zout.

Het zwavel komt in meer dan voldoende mate in Japan voor. Het is nodig voor de celluloid-industrie, verder voor de nitroglycerine, petroleumraffinaderijen, kunstmeststoffen, enzovoort.

Ondanks dat Japan meer produceert dan het verbruikt, (er wordt voor een waarde van 3,6 miljoen Yen uitgevoerd), kan het het overschot toch niet tegen concurrerende prijzen verkopen, daar de Japanse kostprijs te hoog is. De grote leveranciers van de wereldmarkt zijn Texas en Sicilië (Freda Utley, blz. 49).

De andere zeer belangrijke grondstof is het zout. Dit moet voor 65% ingevoerd worden. Maatschappijen worden thans in Mantsjoerije opgericht, die ten doel hebben, zoutvelden te exploiteren. Op een jaarlijks Japans verbruik

van ongeveer één miljoen ton zout, denkt men in de toekomst voor 75% uit Mantsjoerije in de behoeften te kunnen voorzien.

Ofschoon andere chemische producten, zoals zwavelzuur, zoutzuur, salpeterzuur, natriumcarbonaat, bijtende soda, ammonia, zuurstof, carbid, bleekpoeder, azijnzuur, glycerine, en magnesium-carbonaat zelf in Japan vervaardigd worden, is tenslotte de totale productie toch niet voldoende, hetgeen uit het onderstaande blijkt.

1935. In- en export van chemische producten:

Exporten	259.881.000 Yen
Importen	359.718.000 Yen (14% van de totale invoer)
Invoer-saldo	99.837.000 Yen (13)

Grondstoffen voor de textielindustrie

Ruwe zijde

De verwerking van de ruwe natuurzijde in Japan zelf is niet belangrijk. Zij wordt in haar en daarna in de invoerende landen verwerkt.

	Export	% van totale export	waarde producten
1919	623.628.000 Yen	29,71	
1922	671.365.000 Yen	41,00	
1931	355.394.000 Yen	30,98	427.691.000 Yen
1934	286.793.000 Yen	13,10	
1935	389.602.000 Yen	15,70	

1929 bracht geweldige verliezen voor de zijde-cultuur, doordat Amerika als afzetgebied tijdens de crisis verloren ging. Ook de prijzen daalden, wat geweldige verliezen veroorzaakte.

Ruwe zijde is het enige stapel-product dat Japan in zeer grote mate bezit en dat van grote betekenis is voor de verrekening van gekochte katoen in Amerika.

Japan is afhankelijk van Amerika, niet alleen wat de katoen-aankoop betreft, maar ook wat de verkoop van de ruwe zijde aangaat, daar deze bijna geheel naar Amerika gaat.

De ongunstige verhouding van de Japanse zijde tot de Amerikaanse katoen blijkt onder andere hieruit, dat Japan slechts 14% van de Amerikaanse katoen afneemt, maar Amerika 95% van de Japanse zijde-productie.

Wol

Evenals de katoen, wordt de ruwe wol geheel ingevoerd. Japan heeft immers bijna geen schapen.

Australië	110.563.000 schapen
China	35.000.000 schapen
Nieuw Zeeland	28.692.000 schapen

In het "Economic Handbook of the Pacific Area" (14) worden deze cijfers vermeld onder het hoofd: "Aantal schapen in de Pacific landen", Japan wordt er helemaal niet genoemd. De ongeveer 33.000 schapen in Japan zijn inderdaad ten aanzien van de wolindustrie de moeite van het vermelden niet waard.

Australië is de grote leverancier voor de wol.

De ontwikkeling van de wolindustrie is merkbaar aan de toegenomen invoer:

1925	121.702.000 Yen
------	-----------------

1933	165.818.000 Yen
1935	193.092.000 Yen. (8 % van totale invoer)

Evenals bij de grondstoffen voor de zware industrie zien we ook hier weer een gemis aan grondstof voor de wolindustrie. "In de laatste jaren kocht (Japan) 25%-30% van de gehele Australische wolproductie en sinds 1930 zijn de (Japanse) aankopen in Australië in waarde meer dan verdubbeld. Er zijn plannen om de wolproductie in Mantsjoerije en Binnen-Mongolië te ontwikkelen, maar het is zeker dat grote hoeveelheden wol voor lange tijd moeten worden ingevoerd." (15).

Katoen

Katoen groeit niet in Japan. Alleen in zeer kleine hoeveelheden Korea, dat ten aanzien van de grote invoer, volkomen kan worden verwaarloosd. Japan heeft een jaarlijks verbruik van ongeveer 3,5 miljoen balen ruwe katoen, dat overeenkomt met een waarde die in de laatste jaren varieerde van 600-750 miljoen Yen.

In 1934 was de invoer 731.424.000 Yen of 32,1% van de totale invoer. Hoofdzakelijk kwam de katoen uit de V.S. (48%), Brits-Indië (43%), Egypte (4,1%) en China (2,5%).

Japan neemt 14% van de Amerikaanse katoen-productie af, 40% van de Brits-Indische, 8% van de Egyptische en 4% van de Chinese.

Juist wat betreft de belangrijkste industrie, is Japan volkomen afhankelijk van vreemde landen, wat na de crisis van 1929 duidelijk voelbaar werd. Vooral na de crisis van 1929 waren de verschillende kapitalistische staten gedwongen, allerlei invoer-beperkingen en uitvoerquota in te stellen, om de eigen en koloniale industrie te beschermen.

Voor Japan, dat slechts aan grondstoffen kan komen, indien het eindgoederen exporteert, kan dit natuurlijk fatale gevolgen hebben. Een schakel in de keten, zoals we die hiervoor schetsten, werd nu bij de katoen verbroken. Niet dat de toevoer van grondstoffen werd stopgezet, maar het inkrimpen van de afzetmarkten voor de eindgoederen, maakte het kopen van grondstoffen zo goed als onmogelijk.

Overigens had men reeds in 1925 door het stichten van een katoenfonds, getracht zich op den duur minder afhankelijk te maken. Dit fonds werd gebruikt om de katoenteelt in Mantsjoerije en China te beginnen.

"Uit Mantsjoerije wordt in de laatste jaren een levendige activiteit van nieuwe katoenspinnerijen in Moekden, Liaojong, Chintschu en andere plaatsen gemeld, die er zich mee bezig houden de boeren tot meer uitgebreide katoenbouw aan te zetten. Hoogwaardig katoenzaad wordt kosteloos onder de boeren verdeeld en men gelooft, de opbrengst in deze gebieden tot boven 300.000 balen te doen stijgen... De Japanse spinnerijen hebben verder in de laatste jaren ook in Peru en in Zuid-Brazilië uitgebreide landerijen verworven, die voor de katoen-cultuur zullen dienen." (16).

Maar afgezien hiervan, was het na de crisis van 1929 vooral het *bepersen* van de invoer op de oude markten, dat de Japanse katoenindustrie in haar verdere ontwikkeling remde. Vandaar dat Japan zich op andere, nieuwe markten moest werpen.

Zuid-Amerika, verschillende koloniën in Zuid-Afrika, Haïti onder andere, werden met de katoentjes overstromd. Het opnemings-vermogen van deze markten is echter lang niet groot genoeg, de bevolking arm en de afstand van Japan zo groot, dat het aan een "scherpe concurrentie van Europa en Amerika op deze markten lijdt".

De belangrijkste afzetmarkten waren altijd Brits-Indië en China. In Indië (zowel Nederlands als Brits) zijn echter ook belangrijke invoerbepalingen vastgesteld. Even voor het in werking treden van de nieuwe overeenkomst in 1934 tussen Brits-Indië en Japan, werden nog wel geweldig veel goederen in Brits-Indië ingevoerd, maar "toen het eerste jaar van de nieuwe regeling eindigde, waren de nieuwe orders uit Indië, sedert april 1935 zeldzaam klein" (17).

In China zelf is een sterke nationale katoenindustrie aan het opkomen geweest. Vandaar onder andere de sterke boycotbeweging van de Japanse goederen. De Japanse bourgeoisschrijvers vertellen dit als volgt: "Maar als gevolg van de huidige chaotische financiële toestanden in China, gevoegd bij de langdurige anti-Japanse beweging, is de Chinese vraag naar Japanse goederen (katoen) sterk verlaagd".

Zo was de maandelijks gemiddelde export in 1930 van Japanse katoenen stukgoederen naar China 40,2 miljard vierkante yards. In 1934 was dit 24,4 miljoen (18).

Maar niet alleen China en Brits-Indië, ook Amerika "in weerwil van het feit, dat Japan een grote koper is van haar productie", heeft invoerquota bepaald voor de Japanse goederen.

Uit dit alles blijkt – we komen er straks nog op terug – dat de exportschakel in de keten, zeker voor de katoen, is doorbroken. Vandaar dat de Japanse bourgeoisie gedwongen was, naast de nieuwe ondernemingen in Mantsjoerije, een "schema" vast te stellen, voor Noord-China, "waar vastgesteld is, dat de grond en klimatologische omstandigheden goed waren voor katoen-aanplant en zo een economisch blok tussen Noord-China aan de ene zijde en Japan-Mantsjoerije aan de andere zijde, te scheppen". Ook "Present and Future" vermeldt, "dat ruwe katoen vrijwel overal in dit land kan groeien en dat de Chinese katoen ten volle zou kunnen voorzien in de toekomstige Japanse behoeften. Maar met betrekking tot de verwarde toestand in het land, kunnen vlugge resultaten niet worden verwacht" (19).

En tenslotte schrijft de "Oriental Economist" openlijk: (20) "Indien dit doel is bereikt, zal Noord-China Japan voorzien van 6 à 7 miljoen picol¹ katoen, een hoeveelheid die overeenkomt met de hoeveelheid, die Japan thans jaarlijks uit Brits-Indië importeert. Zulk een ontwikkeling zou de helft van het Japans ruwe katoenprobleem oplossen met een slag".

Maar om dit mogelijk te maken, is het vooraf nodig, "dat de politieke stabiliteit wordt hersteld en dat het gebied gezuiverd zal worden van bandieten en resten van verslagen troepen."

Anders zal de boer, indien hij katoen zal verbouwen, angst hebben dat zijn oogst wordt geplunderd.

"Maar de Japanse legers zullen erop letten, dat vrede en orde zeer prompt worden hersteld en dat de boeren bevrijd zullen zijn van dit kwaad."

(wordt vervolgd)

Literatuur:

1. Japanese trade and industry, blz. 198.
2. The Eastern Review, 15 januari 1936.
3. Freda Utley.
4. S. Ueyahara, "The industry and trade of Japan", blz. 133.
5. Ibid., blz. 133.
6. Ibid., blz. 136-144.
7. "American Council", 13 april 1932.
8. "Japans economic positien", J.E.Orchard, blz. 286,
9. "Japanese trade and industry", Mitsubishi, blz. 202.
10. Freda Utley: "Japans feet of clay", blz. 45.
11. E. W. Zimmermann: "World resources and industries", blz. 657.
12. "Japanese trade and industry", Mitsubishi, blz. 212
13. Ibid., blz. 333.
14. Economic handbook of the Pacific area (Inst. of P.R., blz. 592).
15. "The basis of Japans foreign policy", A.E. Hindmarsh.
16. H. Groszmann. "Das Akkumulations- und Zusammenbruchsgesetz des Kapitalistischen Systems", blz. 486.
17. Zie noot 4, blz. 94.
18. Eastern industrialisation and its effect on the West, Hubbard, blz. 31.
19. Zie noot 4, De niet genummerde citaten in het hoofdstuk "Katoen" zijn van deze schrijver (blz .81-98).
20. Oriental Economist, Tokio, januari 1938, blz. 22.
21. "De industrialisatie van Japan in verband met de Japanse handels-expansie naar Nederlands-Indië", door L.G.M. Jacquet, blz. 21.

¹ Picol: oude gewichtsmaat, ongeveer 60 kg.

Is Nazi-Duitsland kapitalistisch?

De kapitalist als rentetrekker

Een van de beslissende kenmerken van de kapitalistische maatschappij, is het privaat-bezit van de kapitalistische klasse aan productie-middelen. En de meeste van de socialistische schrijvers, die zich met de vraag bezighouden of het tegenwoordige Duitsland kapitalistisch is, stellen het kapitalistisch karakter onvoorwaardelijk vast, door op het niet te ontkennen feit te wijzen, dat het privaat-bezit in Duitsland tot nu toe niet aangetast is.

(De sector van de openbare bedrijven en ondernemingen, iets meer dan 300 in getal, met een aandelen-kapitaal van ongeveer 18 miljard Mark, is ongeveer één tiende van de gehele industrie en is dus niet groter dan in andere kapitalistische staten.)

Maar daarmee is de vraag niet beantwoord. Want voor ons als Marxisten, is het privaatbezit niet slechts een rechtskundige verhouding tussen een ding en zijn eigenaar, maar dit begrip heeft voor alles ook een materiële inhoud: de vrije beschikking over zijn eigendom. Want wat zou een kapitalist aan de mooiste rechtsaanspraken hebben, als hij zijn bezit aan productiemiddelen niet kan aanwenden, om zich de grootst mogelijke winst te verzekeren? En dat is toch eigenlijk het doel van dit privaatbezit.

Nu is het in het tegenwoordige Duitsland geenszins zo, dat het bezit aan productiemiddelen zijn bezitter geen voordeel brengt. Maar wanneer aan de Duitse kapitalist, door een reeks maatregelen van de staat betreffende grondstoffenvoorziening, buitenlands-handelsmonopolie, prijs- en loonbepalingen, gedwongen kartelvorming, verbod van oprichten of uitbreiden van bedrijven, enzovoort, niet alleen voorgeschreven wordt wát en hoeveel hij produceren mag, maar als bij de bestellingen door de staat, die gemiddeld meer dan de helft en in het bouwbedrijf zelfs meer dan 80% van de totale productie uitmaken, door een gedetailleerde verordening van de Rijkscommissaris voor de prijsvorming van 30 oktober 1938 nauwkeurig wordt vastgesteld, hoeveel en waaraan hij verdienen mag, dan is deze bezitter van de productiemiddelen geen kapitalist meer in de Marxistische zin van het woord, zoals we dat tot nu toe hebben gebruikt. Hij wordt tot een soort rentetrekker, die krachtens de rechtsaanspraken op zijn eigendom en voor zijn administratieve en beherende werkzaamheid, zijn "revenue" ontvangt, die ook heden nog zeer aanzienlijk zijn.

We willen hiermee geenszins theoretische haarkloverijen of formulerings-kunsten uithalen, omdat het de kapitalisten onverschillig zijn zal, hoe ze aan hun winst komen.

Maar uit onze beschouwing blijkt toch een kentekende verandering van de functie van de kapitalistische klasse in Duitsland: de private bezitters der productiemiddelen zijn niet langer de beheersers van het bedrijfsleven!

Planmatige productie

Hebben we dus in Duitsland al met een planmatige productie te doen, ofschoon we meenden, dat deze aan het socialisme voorbehouden zou zijn? De "anarchie van de productie", een ander kenmerk van kapitalistisch bedrijfsleven, was reeds in de fase van het monopoliekapitalisme aanzienlijk beknot. Deze anarchie is in vele sectoren van het Duitse bedrijfsleven bijna niet meer aanwezig, door het verbod van vrije kapitaalbelegging, of door verplichting tot kapitaalbelegging; door verbod van kapitaalemissies, door toezicht op de banken, door controle op de beurs, door deviezen-toewijzingen, gedwongen leningen en belastingdruk.

De organisatie van het bedrijfsleven gaat achter nog veel verder. Zo wordt door het "Rijksvoedingsbureau" ook het verbruik planmatig gericht (dit omvat alle delen van het bedrijfsleven, die met de voeding van de bevolking te maken hebben). De weg van het graan, van fruit, groenten, aardappelen, melk, vetten, enzovoort, vanaf de producenten tot de verbruikers, tot in bijzonderheden geregeld door leveringsplicht, verplichting tot voorraadvorming, door voorschriften betreffende wat aangebouwd moet worden, door maaldekreten, door prijs- en distributie-regelingen. Maar ook de invoer-verboden, invoerrechten en een groot deel van de namaakproducten (Ersatz), zijn middelen om het verbruik te regelen. Dit neemt reeds zeer dikwijls vormen aan, die overeenkomen met de distributie-regeling in de wereldoorlog (rationering, het kopen op, kaarten en bonnetjes).

Dit toont ons het werkelijke karakter dezer "planmatige productie". Ze gaat niet uit van het streven naar een zo groot mogelijke bevrediging der behoeften van alle werkenden binnen het raam van de gegeven technische mogelijkheden, zoals we dat van een socialistische planmatige productie verlangen. Zo is in de eerste plaats een poging, het aanwezige tekort te organiseren en daar bovenuit in de behoeften van alle takken van het bedrijfsleven,

die voor de Duitse bewapening werken, te voorzien. Maar zelfs deze pseudo-productieregeling heeft de markt wetten van de kapitalistische productie op grote gebieden buiten werking gesteld en daarmee weer wezenlijke karaktertrekken van het kapitalisme veranderd (vraag en aanbod, automatische regeling van de gemiddelde winst, crisis door overproductie).

Grondbezit

Zeer zeker moet in het oog gehouden worden, dat dit alles nog niet in volle omvang in het Duitse bedrijfsleven is doorgevoerd. Er zijn gebieden, vooral bij de productie van gebruiksgoederen, waar we nog pas de kiem van bovengenoemde verschijnselen zien. Anderzijds echter is niet alleen het industriekapitaal bij deze omvorming betrokken.

Het grondbezit is, – afgezien van de reeds geschetste maatregelen van het Rijks-voedingsbureau – veelal uit kapitalistisch eigendom tot onverkoopbaar, onbeleenbaar, onverpandbaar familiebezit geworden, door de wet op de boerenhoeven (Erbhofgesetz).

Het financiële kapitaal

Maar ook het financiële kapitaal is wezenlijk van karakter veranderd. Alle maatregelen tot het beheersen van de kapitaalbeweging, verbonden met deviezendwang, het inkapselen van de internationale kapitaalmarkt, hebben het zijn vrije beweging ontnomen en daarmee uit een wezenlijk werkingsveld weggedrukt: de speculatie.

Zo krijgt het financiële kapitaal, als bijna enig overgebleven mogelijkheid tot het financieren van de industrie, grotere betekenis (het emissie-verbod voor de industrie sluit de binnenlandse kapitaalmarkt af en de valutapolitiek de buitenlandse).

Maar ook haar werking bij de industrie-financiering voltrekt zich binnen bepaalde grenzen, door het ingrijpen van de Staat ten opzichte van het aanwezige en het nieuwgevormde kapitaal en zijn zeer intensief uitgeoefend beschikkingsrecht, ook tegenover het financiële kapitaal.

De loonarbeider

De vraag naar het wezen van een economische ordening is echter niet te beantwoorden uit een uitsluitende beschouwing der economie.

Voor het kapitalisme als klassenmaatschappij, was en is het wezen en de functie van de arbeiders zowel als die van de kapitalisten beslissend. Is de arbeider in het tegenwoordige Duitsland nog altijd de vrije loonarbeider, die door de vrije verkoop van zijn arbeidskracht op de vrije arbeidsmarkt leeft?

De Duitse arbeider, die tegen een voorgeschreven loon op een hem aangewezen plaats, tegen hem voorgeschreven bepalingen, hard en zwaar moet werken, omdat men hem daartoe dwingen kan en dwingt, heeft bijna niets meer met de loonarbeider gemeen, zelfs niet onder het monopoliekapitalisme.

Hij komt veel meer overeen met de “horige” uit de middeleeuwen, waarvan hij zich alleen in kleine resten van persoonlijke vrijheid onderscheidt (bijvoorbeeld hij kan nog huwen met wie hij wil, – binnen zekere perken – of is nog vrij inzake religieuze overtuiging).

De gevolgen van deze structurele omvorming, die pas in de laatste maanden zo kras doorgevoerd is, kunnen we hier niet nagaan. Dat echter deze nieuwe toestand van de uitgebuite lagen, het karakter van de hele maatschappelijke ordening verandert, schijnt onbestrijdbaar. Daartegenover ligt het steeds verder wegdrücken van de niet-boerse lagen van het kleinburgerdom in de lijn, die het klassieke Marxisme reeds had vastgesteld en die slechts in de laatste tientallen jaren onderbroken was.

Het ligt in de lijn van de concentratie van het kapitaal, en de verproletarisering van aanzienlijke delen van tot nu toe zelfstandigen.

De veranderingen van de kapitalistische klasse hebben we, zover dit binnen het raam van een artikel mogelijk is, reeds aan het begin geschilderd. Ze vormen een directe voortzetting van een ontwikkeling, die reeds in net monopolie-kapitalisme is begonnen, in de richting van een polarisatie, die zich binnen de kapitalistische klasse zélf voordoet. Het is een splitsing in een kleine spits en een betrekkelijk brede laag, die de verbinding van leidende beampten en rentetrekken als kapitalistische functie heeft (de bedoeling van deze laatste zin is ons niet recht duidelijk. G.I.C.).

Kapitalisten en bureaucratie

Daarnaast is echter een nieuwe sociale laag ontstaan, die steeds machtiger wordt. De nationaalsocialistische bureaucratie is geen bureaucratie van de oude soort, die als parasitaire laag, zekere administratieve functies van

de kapitalisten had overgenomen en daarmee ook enige economische en sociale betekenis en een zekere zelfstandige ontwikkeling kreeg.

De nieuwe bureaucratie neemt een geheel nieuwe plaats in bedrijfsleven en maatschappij in, doordat ze de economische en politieke sleutelposities tegelijk beheerst. Ze is daarbij zeer nauw vervlochten met de kapitalistische spits, waarvan we hierboven gesproken hebben. Soms hebben enkele groot-kapitalistische bedrijfsleiders zelf leidende functies binnen de nieuwe bureaucratie overgenomen – soms zijn enige omhooggekomen leiders dezer bureaucratie zelf grootkapitalisten geworden. Deze vervlechting, de rol en de politiek-economische betekenis dezer beide componenten is tot nu toe niet duidelijk ontleed, omdat we onvoldoende kennis hebben van de geheimste gebeurtenissen in de Rijksregering en in de privé-kantoren van enige oude industrie- en financiële magnaten. Maar dat de werkelijke heersersklasse niet de kapitalisten, niet het monopolie-kapitaal, maar ook niet de nazi-bureaucratie is, maar een nieuwe, uit hun vervlechting voortkomende laag, schijnt zeker te zijn, al kunnen we deze laag niet nauwkeurig omschrijven, omdat deze ontwikkeling nog maar betrekkelijk kortgeleden is begonnen.

De nieuwe fase

Wat is dus de hier zeer onvolkomen geschetste, nieuwe economische en maatschappelijke orde van Duitsland? Ondanks alle veranderingen, hoe groot ze ook zijn en hoezeer ze de structuur wezenlijk beïnvloeden, is in Duitsland nog geen enkele kapitalist onteigend (behalve de Joden, waarover we hier niet spreken).

De verdeling van de inkomens, als gevolg van de wettelijke bezitsaanspraken van de kapitalisten op de productiemiddelen is slechts gradueel veranderd. De beide, voor het kapitalisme typische klassen, van uitbuiters en uitgebuiten, blijven bestaan, al is de sociale inhoud ook omgevormd en vormt ze zich ook nog verder om.

De winst is ook in deze jongste ontwikkeling de drijvende kracht gebleven, gepaard gaande met en dikwijls overschaduwd door geweld naar binnen en naar buiten.

Het geweld is onder de nationale dekmantel een potentie in dienst van een nieuwe, zich vormende laag, die zich gereed maakt Europa en de hele wereld te veroveren, nadat ze het eigen bedrijfsleven en de eigen nationale maatschappij onder haar juk heeft gebracht.

De nieuwe economische ordening is dus kapitalisme in de breedste betekenis, een van zijn ontwikkelingstrappen, maar een nieuwe ontwikkelingstrap.

Deze eenvoudig met bewapeningseconomie aan te duiden, schijnt ons onvoldoende, omdat de bewapeningsmacht, die het economisch fundament van de nieuwe bedrijfsordening geen voorbijgaande, tijdelijk begrensde verschijning is, bijvoorbeeld in de voorstelling, dat Duitsland na een gewonnen oorlog tot de goede oude kapitalistische orde zou kunnen terugkeren, als dus de bewapeningseconomie haar doel heeft vervuld.

Het geweld, de oorlog en de voortdurend groeiende bewapening is een wezenlijk bestanddeel van de fascistische bedrijfsordening, een deel, dat niet weg te denken is.

Ze heeft dat nodig, zowel tot het onder de duim houden van de mateloos uitgebuite klasse, als tegen de buitenlandse vijand, die heden een democratische staat, maar morgen een fascistische concurrent kan zijn.

Deze nieuwe ontwikkelingsfase is niet anders dan de contrarevolutionaire oplossing van de moeilijkheden van het monopolie-kapitalisme, omdat de revolutionaire pogingen mislukt zijn. Dat ze nieuwe, andere crisishaarden in zich draagt, dat nu reeds de krachten zichtbaar worden die haar ondergang verkondigen, verlangt een afzonderlijke behandeling.

Belangrijk is echter te erkennen, dat er van deze “vooruitgang” van het kapitalisme geen terug meer mogelijk is en dat de antifascistische beweging de blik niet terug mag richten, naar de schone tijden van het democratische liberalisme, maar voorwaarts naar de sociale revolutie.

Uit “Der sozialistischer Kampf”² van 25 februari 1939 (iets verkort).

Opmerkingen van de G.I.C.

1. Het lijkt ons niet juist, de Duitse kapitalisten in de nieuwe situatie met een soort rentetrekking te vergelijken. Juist omdat de groot-kapitalisten zelf in de verschillende economische organen van het Derde Rijk zitten, en ook hun functie niet eenvoudig een “administratieve en beherende werkzaamheid” is, is de benaming rentetrekking zeker niet op z'n plaats.

² *Der sozialistischer Kampf*, een te Parijs door Oostenrijkse vluchtelingen uitgegeven sociaaldemocratisch tijdschrift.

2. We achten het niet juist; de nieuwe rechtspositie van de Duitse loonarbeider met de naam "horige" aan te duiden. Zeer zeker zijn er overeenkomstige kenmerken. Maar men moet voor een nieuwe situatie geen oud woord gebruiken, waar ook nog allerlei andere kenmerken in samengevat zijn. Het woord "horige" doet terstond denken aan "feodalisme" en zo is men meteen geneigd, het moderne Duitse kapitalisme een soort feodalisme te noemen. We schieten daar niets mee op. Door de nieuwe situatie op een oud woord terug te brengen, bemoeilijkt men een nauwkeurige analyse van de nieuwe samenhang ten zeerste.

3. De schrijver van het artikel behoort tot de z.g. "Oostenrijkse Marxisten", dat is tot de linkse sociaaldemocraten. Dit blijkt wel sterk uit de slotlinea, waar hij spreekt van mislukte revolutionaire pogingen, om de moeilijkheden van het monopolie-kapitaal op te lossen. Ons zijn dergelijke pogingen niet bekend. Verder blijkt het ook uit het hanteren van het slijmerige begrip "antifascistische beweging", die toch niet anders is dan een samenraapsel van de oude, politiek-corrupte arbeidersbeweging en de even politiek-corrupte burgerlijke partijen. En dat zaakje zou de blik moeten richten naar de sociale revolutie?!

Groeiend fascisme in Frankrijk

Wetsdecreten

De vroegere Volksfrontman Daladier, democraat bij uitnemendheid, heeft voor een paar weken geleden krachtige taal gesproken, die ieder rechtgeaard vaderlander uit het hart gegrepen was. Met schrik en afgunst constateerde hij, dat de fascistische landen als enorme wapenfabrieken werken, waarbij de arbeidersmassa's zich als was laten kneden in de handen van de machthebbers. Met schrik omdat deze machtigen de Franse kapitalen gaan bedreigen. Met afgunst, omdat de Franse arbeidersklasse nog niet zo ver onder de knoet van de bezittende klasse was gebracht. Wel had deze het in 1936 verloren terrein weer stap voor stap teruggewonnen door middel van het Volksfront, maar ze kan daar niet bij blijven stilstaan. Wil ze met succes tegen de machtig geconcentreerde economische en politieke macht van de fascistische staten op kunnen, dan moet ze eenzelfde organisatie op politiek en economisch terrein doorvoeren. *De voorbereiding van de oorlog "tegen het fascisme" eist de doorvoering van het fascisme.*

De bezittende klasse eist daarom bij monde van Daladier, dat alle nationale krachten moeten worden ingespannen voor een sterk, welvarend en onafhankelijk Frankrijk. Frankrijk moet een grote werkplaats worden, waar ieder zonder moren z'n grote taak zal vervullen en ieder gedragen moet zijn van de grote Franse vrijheidsgeest. En in deze grote taak moeten alle lagen der bevolking hun steentje bijdragen, samen lijden, samen strijden, samen overwinnen.

Daladier eiste daarom praktisch, het parlement buiten werking te stellen, door met eigenmachtige wetsdecreten te regeren. Hoe deze er uit zouden zien, was voorlopig het geheim van de bezittende klasse. Maar nu weet de Franse arbeidersklasse het. Tenminste heeft ze het *begin* er van gezien.

De werktijd

De jongste wetsdecreten zijn van verdragende betekenis. De arbeidstijd is voor de bedrijven, die voor de nationale verdediging werken, op zestig uur gebracht, waarmee de Franse arbeidersklasse twintig jaren teruggeworpen is. Bovendien is bepaald, dat de arbeidstijd nog boven de zestig uur opgevoerd kan worden na toestemming van de minister van arbeid. Deze bepaling geldt niet alleen voor de bedrijven voor de nationale verdediging in engere zin, maar voor "alle andere werkplaatsen en fabrieken, die in het belang van de nationale verdediging werken". Er ligt dus niets in de weg, hierin de hele metaalindustrie, mijnbouw, chemische industrie en transport te betrekken. De democratische bourgeoisie is klaarblijkelijk vast besloten, de fascistische staten op het gebied van de uitbuiting der massa's "in te halen en voorbij te streven". Voor de vakverenigingen betekent het, dat met een ministeriële penningstreek alle collectieve contracten zijn opgeheven. Daladier blijkt toch niet zo'n goede democraat als men aanvankelijk had gemeend.

De werklozen

De bezittende klasse weet ook met de werklozen wel raad. Per decreet is bepaald, dat ze ieder werk, dat hun door de officiële arbeidsbeurzen in de industrie voer de nationale verdediging wordt aangeboden, moeten aanvaarden, "waar dit ook gelegen is". Dat is dus dezelfde oplossing van het werklozenvraagstuk, als hun onvriendelijke burens aan de andere zijde van de Rijn hebben toegepast. Oorspronkelijk is de oplossing dus niet.

Moderne slaven

Maar de bezittende klasse is er niet van overtuigd, dat de Franse arbeiders met ware arbeidsliefde hun zestig uur vol maken en dat ze dus naar andere werkgelegenheid gaan omzien. Daarom is tegelijk per decreet bepaald, dat geen enkele bedrijfsleider in Frankrijk een arbeider, die in de bedrijven voor nationale verdediging gewerkt heeft, mag aannemen zonder toestemming van de inspecteur van de arbeid. En deze verleent deze toestemming alleen, wanneer deze arbeider om de een of andere strafmaatregel eruit gesmeten is. Ook deze maatregel is dus niet oorspronkelijk; ook deze is van de Duitse fascistenaafgekeken. De zaak komt hierop neer, dat de arbeider niet meer van werkplaats verwisselen kan; hij is aan de fabriek gebonden, zoals de vroegere slaven aan de grond. De democratische bourgeoisie heeft haar Duitse soortgenoten zo al niet voorbijgestreefd, dan toch in ieder geval ingehaald.

Onbepaalde dienstdienst

Ook ten opzichte van de militaire dienstdienst wordt de druk op de massa's versterkt. Reeds was de dienstdienst met het oog op het Duitse gevaar tot twee jaar verlengd en nu is volgens het "Journal officiel" van 21 maart deze wettelijke begrenzing opgeheven. De jongens moeten nu onder de wapenen blijven, zolang de regering dat voor nuttig houdt. De nieuwe bepaling luidt: "Behalve bij gehele of gedeeltelijke mobilisatie kan de regering op voorstel van de minister van nationale verdediging besluiten, een deel van de militaire lichte, die haar wettelijke dienstdienst vervuld heeft, onder de wapenen te houden". Niemand weet dus, wanneer hij feitelijk kan "afzwaaien".

Alles bij elkaar is het wel duidelijk, dat Frankrijk niet meer door het parlementaire stelsel geregeerd wordt, maar zich tot "totalitaire staat" ontwikkelt.

Economische "ordening"

"Nationaal belang"

We kunnen wel zeggen, dat in alle landen het "vrije" kapitalisme achter de rug is. Onder de druk van de crisis, die 1929 inzette, grijpen alle staten, de ene meer, de andere minder, in het bedrijfsleven in. In Rusland, Duitsland en Italië is het zeker wel het sterkst, maar ook de zogenaamde democratische staten laten zich in dat opzicht niet onbetuigd. Voor Holland is de staatsbemoeiing ook heel duidelijk in de crisiswetgeving (contingenteringen, invoerrechten, teeltbeperking, prijzenpolitiek). En ook Frankrijk is al een heel eind op deze weg voortgegaan. De helft van de bevolking leeft daar van de landbouw (graan en wijn) en de Franse boeren hebben zich tot de regering gewend, om hun handelsvrijheid op te heffen, door de vrije prijsvorming te verbieden. De Franse graanprijzen liggen dan ook drie maal zo hoog als de wereldmarktprijzen en de wijnprijzen worden kunstmatig hooggehouden door verplichte destillatie en de verplichting tot het aanleggen van voorraden.

Ook de Franse industrie beweegt zich snel in deze baan, hoewel de "ordening" hier meestal niet direct van de staat uitgaat, maar van de industriëlen zelf (in Duitsland werd de organisatie in kartels door de staat verplicht). In de Franse schoenindustrie is de "ordening" het verst ontwikkeld. Sinds twee jaren mag geen nieuwe schoenfabriek opgericht, geen nieuwe schoenwinkel of reparatiewerkplaats geopend worden zonder staats toestemming. Zelfs mogen schoenfabrieken en reparatiewerkplaatsen geen veranderingen in het bedrijf aanbrengen, die een vermeerdering van de productie ten gevolge hebben, net zo min als bestaande schoenwinkels door andere overgenomen mogen worden. In de schoenenbranche is iedere kapitaalbeweging verhinderd.

Wat is nu de eigenlijk drijvende kracht in deze "Ordening"? Waarom gaat de bezittende klasse er zelf toe over, de kapitalistische "vrijheid" aan banden te leggen? Of, sinds we weten, dat het willen van de mensen door hun moeten bepaald is, waarom moeten de kapitalisten tot maatregelen overgaan, die ze vroeger verfoeiden? Onder welk algemeen gezichtspunt moet deze algemene gang naar de staatsbemoeiing gezien worden?

De staatsbemoeiing richt zich vooral op de verhindering van een vrije prijsvorming en het geven van voorschriften omtrent de omvang van de productie en de distributie der goederen. Men kan datzelfde ook anders zeggen: de staat belemmert hier, verhindert daar de vrije beweging der kapitalen. De oorzaak daarvan is niet ver te zoeken: de crisis. Vroeger gaven de crisissen geen aanleiding tot zulk een diep ingrijpen van de staat. Wanneer vroeger in een crisis bleek, dat het belegde kapitaal te groot was bij de geldende uitbuitingsgraad van de arbeidende bevolking, dan zorgde het "genezingsproces" er voor, dat het overtollige kapitaal vernietigd werd. Industriële ondernemingen, banken, handelshuizen en boerenbedrijven gingen bankroet en schroefden zo het belegde

kapitaal weer omlaag; andere bedrijven wisten zowel hun productie als hun kapitaal te reorganiseren, zodat bij lagere lonen en langere werktijd weer een nieuwe bloeiperiode inzette.

Maar dit is in de tegenwoordige tijd niet meer mogelijk. In alle landen is de arbeid gespecialiseerd als nooit te voren. Voor bijvoorbeeld Frankrijk en Nederland worden bij een "vrij spel van de economische krachten" niet enkele bezitters geruïneerd, maar de hele boerenstand wordt praktisch in het bankroet meegesleept, dat is: hele of halve bevolkingen worden onteigend. En voor de industrieën en banken geldt hetzelfde. Juist in deze branches is geweldig veel kapitaal in enkele knooppunten opgehoopt en het bankroet van dergelijke ondernemingen zou een groot deel van de bezittende klasse onteigenen, waarbij de hongerende massa's overal tot revolten zouden komen. Daarom moet in de tegenwoordige tijd de vrije beweging, zoveel van het geldkapitaal als van het warenkapitaal, verhinderd worden. Het redden der kapitalen is tot "nationaal belang" geworden.

Verdeling van de winsten

Waarom dit redden van de kapitalen echter de vorm van staatsbemoeiing moet aannemen, blijkt, als we de functie van de vrije kapitaalbeweging in het oog vatten. Zoals we weten vloeien de kapitalen op de grondslag van de vrije prijsvorming naar de productiegebieden, waar de meeste winst te behalen valt. Zodoende ontstaat een aanpassing van de verschillende takken van het bedrijfsleven aan de "marktbehoeften". Het is de regeling der productie *als automatisch proces*. Machines, grondstoffen en arbeidskrachten worden zo over de verschillende takken van bedrijf gedistribueerd, zonder dat daar enige organisatie, zij het van particulieren of van de staat, bij te pas komt. En een tweede functie van de vrije beweging van de kapitalen op de grondslag der vrije prijsvorming is de betrekkelijk gelijkmatige verdeling van de meerwaarde, die door de arbeiders wordt voortgebracht, over de bezittende klasse.

Het spreekt dus vanzelf, dat een opheffing van de vrije prijsvorming de hele automatische regeling van het bedrijfsleven verstoort. Er moeten dan organen geschapen worden, die de verdeling van productiemiddelen, grondstoffen en arbeidskrachten over de verschillende takken van bedrijf regelen. En ook de verdeling van de meerwaarde over de bezittende klasse moet zich langs "kunstmatige" weg voltrekken. De "ordening" is de uitdrukking van het feit, dat de vrije beweging van de kapitalen onmogelijk geworden is. Met "staatskapitalisme" heeft het dus niets te maken: de staat treedt niet als ondernemer op. Maar de staat moet wel organen vormen tot *behoud van de private kapitalen en tot verdeling van de meerwaarde over de bezittende klasse*. Dat is het algemene gezichtspunt van de algemene gang naar de staatsbemoeiing. De staat is verplicht, de functies van de vrije kapitaalbeweging over te nemen.

Strijd om de ordening

Ondertussen heeft deze ordening z'n consequenties. Juist nu blijkt dat deze staatsbemoeiing in het bijzonder tot taak heeft, de door de arbeiders voortgebrachte meerwaarde als winst over de bezittende klasse te verdelen, kan iedereen op z'n vingers aftellen, dat om deze "ordening" een heftige strijd moet ontstaan, zowel onder de kapitalisten als onder de arbeiders. Zo valt de Amerikaanse bourgeoisie uiteen bij de strijd om de *New Deal*. De kapitalisten van de verbruiksindustrieën en de boeren steunen Roosevelt, de kapitalisten van de zware industrie en de grondstofindustrieën zijn tegen deze "ordening". Ze noemen Roosevelt een "socialist", waarschijnlijk, omdat hij een deel van de meerwaarde uit de zware industrie naar de kapitalisten van de verbruiksindustrieën en de boeren overhevelt. En ook hier in Nederland klaagt de industriële bourgeoisie steen en been over de miljoenen, die in de zakken van de boeren worden gepompt. Wel betaalt de industriële bourgeoisie deze miljoenen niet direct, maar de hoge prijzen van de agrarische productie brengen de kosten van het levensonderhoud boven de "normale" hoogte. Daardoor kunnen de lonen niet zo veel dalen, als voor de rentabiliteit van hun eigen kapitalen wel wenselijk zou zijn. Alle kapitalisten willen zo goedkoop mogelijk kopen en daarom zijn ze in het algemeen allemaal voor ... vrijhandel, behalve voor ... hun eigen tak van bedrijf. Die moet natuurlijk noodzakelijk beschermd worden!

Machtspolitiek

Het beschermen van de binnenlandse productie door tariefmuren, contingenteringen enzovoort brengt noodzakelijk de "regeling van de productie" door de staat met zich mee. Zowel naar binnen als naar buiten treedt de staat steeds meer als de directe zaakwaarnemer van de kapitaalgroepen op. De concurrentie op de wereldmarkt wordt voor de individuele kapitaalgroepen heel moeilijk, omdat ze nu niet direct meer met andere groepen te maken hebben, maar tegen de hele georganiseerde kapitaalmacht van andere landen moeten optornen. De georganiseerde Duitse kapitaalmacht kan alleen bestreden worden door de georganiseerde Franse, Engelse, Nederlandse enzovoort kapitaalmacht. Daarom moet de "ordening" steeds verder voortgaan en is een terug niet meer mogelijk. De tegenstellingen tussen de private kapitaalgroepen worden tot tegenstellingen tussen staten en statenblokken. De fascistische kapitaalsorganisatie is in alle landen steeds meer de voorwaarde voor

machtspolitiek. Het "georganiseerde kapitalisme" sluit daarmee nog grotere gevaren voor de mensheid in zich dan het vrije kapitalisme.

In sociaaldemocratische en vakverenigingskringen voert men ook propaganda voor het "georganiseerde kapitalisme", waartoe ze allerlei "plannen van de arbeid" aan de hand doen: Deze plannen doelen op een vermindering der werkloosheid door het doen uitvoeren van grote werken. Vanuit het gezichtspunt van "georganiseerd kapitalisme" is dat echter kinderlijk gedoe, omdat het niet beantwoordt aan de eisen, die daaraan in de tegenwoordige tijd gesteld worden.

Het beantwoordt niet aan de machtsvorming naar buiten, terwijl dit toch de enige voorwaarde voor het behoud der nationale kapitalen is. Waar sociaaldemocraten in de regering komen, zoals in Frankrijk en België, voeren ze dan ook niet hun "plannen van de arbeid" uit, maar werpen ze zich met volle kracht op de nationale verdediging, wat vanuit het "georganiseerde kapitalisme" gezien, volkomen juist is.

VOOR DE ARBEIDERS betekent deze "ordening" een zware druk op hun levenspeil en op de voorwaarden van hun strijd om het arbeidsloon. Eerstens moeten de arbeiders de zware lasten van de bewapening opbrengen, die het georganiseerde kapitalisme nu eenmaal verlangt. Maar tweedens wordt het voor de arbeiders bijna onmogelijk de afzonderlijke ondernemers door stakingen te treffen. De "ordening", die tevens als doel heeft, een verdeling van de meerwaarde over de bezittende klasse tot stand te brengen volgens de krachtverhoudingen der kapitaalgroepen, maakt de "economische" staking tot iets onzinnigs, tot iets dat uit de tijd is. En zelfs waar de arbeiders bij miljoenen in beweging komen om hun loon te verbeteren (1936 in Frankrijk en België), daar kan de bezittende klasse wel schijnbaar toegeven om revolutionaire bewegingen te voorkomen, maar de "georganiseerde prijzenpolitiek" maakt deze verbetering direct weer ongedaan. Zowel parlementarisme als vakverenigingspolitiek hebben daarom in het "georganiseerde kapitalisme" geen succes meer. De politieke en de economische democratie hebben zowel in de binnenlandse als in de buitenlandse politiek afgedaan. Ze bestaan alleen nog naar de uiterlijke vorm en zelfs dat niet geheel meer.

De kapitalistische ordening van het bedrijfsleven voert onder de druk van de concurrerende kapitaalmachten tot de diepste verslaving en verarming der massa's. En onder deze druk blijkt voortdurend sterker, dat de oude arbeidersbeweging een volkomen onbruikbaar wapen in de moderne klassenstrijd is. Zoals het "vrije", "democratische" kapitalisme ten dode opgeschreven is, zo heeft ook een arbeidersbeweging, die voor het behoud van de burgerlijk-democratische rechtsorde strijdt, geen toekomst voor de arbeiders. Een nieuwe arbeidersbeweging kan alleen rusten op de beginselen van de zelfstandige massabeweging, die zich alleen als politieke machtsstrijd kan ontplooiën.

